

Udviklingsmål 2009-2010, Institut for Jordbrug og Økologi

Indledning.

Med fusionen af Institut for Jordbrugsvidenskab og Institut for Økologi til Institut for Jordbrug og Økologi har Det Biovidenskabelige Fakultet skabt et institut, der dækker et bredt felt af forskning og undervisning indenfor økologiske interaktioner og jordbrugsproduktion med særlig fokus på klima og miljøeffekter – fra molekyle over organismer og populationer til (produktions)økosystemer. Instituttets faglige forankring i grundforskning kombineret med strategisk og anvendelsesorienteret forskning placerer instituttet som en central national eller international partner med sigte på at udvikle økonomisk og miljømæssig bæredygtig jordbrugsproduktion samt anden udnyttelse af naturens biologiske ressourcer og mangfoldighed.

Instituttet har særligt fokus på at styrke forskning og uddannelse, der bidrager til at løse aktuelle klima- og miljøproblemer koblet til jordbrugsproduktion. Et andet fokusområde er samarbejdet med andre nationale og internationale vidensinstitutioner, myndigheder, virksomheder og jordbrugserhvervet om uddannelser og anvendelse af resultater fra forskningsprojekter

Overordnet udviklingsplan

Den overordnede udviklingsplan for IJØ 2009–2010 omfatter konkretisering og implementering af ovenstående rammer. Planen er neddelt i to faser og en række temaer for de enkelte faser.

Fase I: 1/8 2008 – 31/12 2009:

- Tema 1. Organisering af instituttet.
- Tema 2. Instituttets faglige profil og strategi
- Tema 3. Implementering af organisation og instituttets faglige strategi
- Tema 4. Opgradering/trimning af uddannelser
- Tema 5. Udbygning af erhvervssamarbejdet
- Tema 6. Tiltrækning af ressourcer

Fase II: 1/1 2010 – 31/12 2010:

- Tema 6. Indlejring af nye ressourcer
- Tema 7. Udbygning af det internationale samarbejder
- Tema 8. Evaluering af instituttets udvikling

Udviklingsplanen afspejler behovet for at skabe et fælles grundlag for ny organisering og strategi for faglig udvikling af det nye institut. De opstillede udviklingsmål vil være et omdrejningspunkt for en række fremadrettede udviklingsprocesser i instituttets ledelse, sekretariatet og faggrupper.

Organisering af IJØ

Da fase I pågår, tager det nye institut udgangspunkt i en simpel fusion af de 2 institutter, hvor alle grupper og enheder opretholdes indtil der er gennemført en udviklingsproces. De 6 faggrupper og Grøn Forvaltning videreføres med de justeringer, der er aftalt i forbindelse med fusionen dvs. overførsel af Agrohydrologigruppen og Nina Cedergren til Institut for Grundvidenskab.

I efteråret 2008 etableres instituttets ledergruppe bestående af faggruppelederne, sekretariatsleder, undervisningsudvalgsformand og leder af Grøn Forvaltning. Etableringen omfatter konkretisering af ledergruppens funktion og opgaver. En af hovedopgaverne for ledergruppen i efteråret 2008 er faggruppernes synergier på tværs af grupperne, der evt. indebærer justeringer af faggrupper, indsatsområder, prioritering af investeringer mm.

Sekretariater, LSU og undervisningsudvalg fra de afviklede institutter blev lagt sammen pr. 1/8 2008. I løbet af efteråret 2008 gennemføres en udviklingsproces, der tilpasser de 3 enheder til det nye institut. Sikkerhedsgrupper videreføres indtil videre uden ændringer.

En væsentlig udfordring for det nye institut er, at det opererer på 2 lokaliteter. Der er derfor behov for en ekstraordinær indsats m.h.p. at opnå mobilitet og gensidige udnyttelse af kompetencer og faciliteter i Tåstrup og på Frederiksberg.

Nuværende faggrupper

- **Genetik og Mikrobiologi.** Gruppens forskning omhandler både gavnlige og skadelige mikroorganismer, der har betydning for bioteknologi, jordbrug og fødevarerproduktion. Forskningen har en økologisk tilgang og dækker både grundlæggende og anvendte problemstillinger inden for

”Mikrobiel bioteknologi” og ”Mikrobiel miljøvidenskab”. Gruppens undervisning omfatter grundlæggende kurser inden for genetik, cellebiologi og mikrobiologi. De videregående, forskningsbaserede kurser omhandler samspillet mellem mikroorganismer, deres miljø og deres værtsorganismer på det fysiologiske, kemiske og molekylærbioologiske plan.

- **Botanik.** Gruppen forsker i mønstre og processer inden for biodiversitet, plantepopulationer og plantesamfund i kulturbetingede økosystemer. Forskningen omfatter evolution og fylogeni i krokus, liljer og palmer, tropiske og subtropiske afgrøder, modellering af planters vækst, planters allokering af ressourcer, konkurrence mellem afgrøde og ukrudt, udkrydsning af GMO planter, planternes tilpasning til skiftende miljøvariabler, reproduktion på udbredelsesgrænser, og invasive plantearter. Gruppen underviser i plantesystematik og økologi, der udgør et fundament for udviklingen af strategiske dyrknings- og planteforædlingsmetoder, der sigter mod en økonomisk og økologisk bæredygtig dyrkning af planter.
- **Zoologi.** Gruppen forsker i populationssamspil, -dynamik og diversitet af dyrepopulationer herunder biologisk bekæmpelse, vært-parasit relationer og integreret plantebeskyttelse i land, have og skovbrug. Undervisningen omfatter både grundlæggende kurser i økologi, zoologi og dyrelivets diversitet samt videregående kurser. De sidste har oftest et anvendt sigte og omfatter anvendt økologi, skadedyr i land-, have- og skovbrug, parasitologi, biologisk bekæmpelse, vildtforvaltning og faunapleje.
- **Plante- og Jordvidenskab.** Gruppen omfatter fagområderne planternes ernæring og planteforædling. Gruppens forskning omhandler grundlæggende processer i planter og jord, som kontrollerer planters optagelse og udnyttelse af næringsstoffer, samt potentialet for anvendelse af moderne bioteknologiske metoder til målrettet forædling af nye kulturplanter med forbedrede dyrknings- og kvalitetsegenskaber. Desuden fokuseres på jordbundsfrugtbarhed og jordbrugsmæssig udnyttelse af

gødninger, organisk stof og affaldsprodukter og anvendelse af plantegenetiske ressourcer. Gruppen underviser i et bredt felt indenfor plante- og jordprocesser, herunder bl.a. herunder næringsstofkredsløb, plantekvalitet og stresstolerance på plante-, afgrøde- og økosystemniveau, samt markørbaserede og molekylær genetiske metoder i planteforædlingen.

- **Afgrødevidenskab.** Gruppens forskning omfatter land- og havebrugsplanternes produktionsfysiologi og -metoder fra frø til høst/færdigt produkt. Gruppen forsker desuden i de faktorer, der relaterer sig til produktion af afgrøder/ kulturer samt de miljø- og ressourcemæssige konsekvenser af de anvendte dyrkningsstrategier. Gruppen underviser i planteproduktion, der relaterer sig direkte til enten landbrugs- og havebrugsafgrøder eller væksthuskulturer.
- **Miljø, Ressourcer og Teknologi.** Gruppens forskning omfatter processer fra planteniveau til dyrknings- og økosystemer der frembringer foder, fødevarer og andre biomasseprodukter . Forskningen omfatter teknologiske systemer, samspil mellem jord, planter og klima samt bæredygtig brug af disse naturlige ressourcer under tempererede og tropiske forhold. Gruppen underviser i forskellige aspekter af miljø, ressourceforbrug og teknologi herunder en mere effektiv udnyttelse og beskyttelse af miljøressourcer, primært i planteproduktion under forskellige driftsformer.

Udover de 6 faggrupper varetager enheden Grøn Forvaltning driften af Fakultetets Have og friarealer samt væksthuseanlægget på Frederiksberg, foruden den daglige ledelse af forsøgsgårdene i Taastrup. Herudover opretholdes en genbank for frugtræer og buske – Pometet – der indgår som en del af Nordisk Genbank og er herved er en del af den nordiske kulturarv

Reference (I mio. kr. eller antal)	Mål	Måloversigt	Op- fyldt	Del- vist op- fyldt	Ikke op- fyldt	Bemærkninger til målopfyldelse
1. Mål for Københavns Universitet						
Forskningsproduktion. Mål nr. 1 i KU's udviklingskontrakt.						
A: 2007: ≈1,8 pr. FL VIP årsværk (IØ+IJV =126) B: 2007: ≈1,2 pr. FL VIP årsværk (IØ+IJV =82)	IJØ vil fastholde et højt niveau i forskningsproduktionen pr. VIP-årsværk	<u>A: Instituttets mål for antal peer-review artikler</u> 2008: 1,9 pr. FL VIP årsværk (total = 132) 2009: 2,0 pr. FL VIP årsværk (total = 139) 2010: 2,1 pr. FL VIP årsværk (total = 146) <u>B: Instituttets mål for andre forskningspublikationer:</u> 2008: 1,2 pr. FL VIP årsværk (total = 85) 2009: 1,3 pr. FL VIP årsværk (total = 90) 2010: 1,3 pr. FL VIP årsværk (total = 90)				Den nye ledergruppe drøfter og planlægger, hvordan forskningsmål, tiltrækning af eksterne midler, STÅ, innovation og erhvervsamarbejde kan operationaliseres. o
Tiltrækning af eksterne forskningsmidler. Mål nr. 3 i KU's udviklingskontrakt						
Gnms. 2005-2006: IJØ + IJV = 33,4 mio kr. (≈ 34% af total indtægter ≈ 0,47 mio. kr. pr. FL VIP årsværk)	IJØ vil ud fra gennemsnittet af 2005-2006 øge de samlede eksterne forskningsindtægter med 10 % inden udgangen af 2010.	<u>Instituttets mål for tiltrækning af eksterne forskningsmidler</u> 2009: 38 mio. kr. (≈ 38% af totale indtægter ≈ 0,54 mio. pr. FL VIP årsværk) 2010: 40 mio. kr. (≈ 40% af totale indtægter ≈ 0,57 mio. pr. FL VIP årsværk)				Jvnf. Kommentar under Mål 1.
Optag. Mål nr. 5 i KU's udviklingskontrakt.						
	Med udgangspunkt i at fastholde et optagel-sestal, der svarer til den procentvise andel af en ungdomsårgang, er det forventningen, at KU i 2010 vil øge sit optag på bacheloruddannelserne med ca. 400 studerende.	Instituttet planlægger følgende i 2008, 2009 og 2010: - Udbygge aktiviteterne indenfor gymnasiebesøgs og åbent hus ordningerne. - Medvirke til en skærpelse af NR-bachelor og agronom/hortonom-kandidat uddannelsernes profil. - Udbygge kontakten til de studerende for at udnytte dem som ambassadører, der kan sprede viden om LIFEs gode undervisnings- og campusmiljø. - Bidrage til afklaring af mulighederne for at tilbyde professionsbachelorer indenfor NR området med korte overbygningsmoduler, så de kan indgå på LIFEs kandidatuddannelser.				
Reference	Mål	Måloversigt	Op- fyldt	Del- vist	Ikke op-	Bemærkninger til målopfyldelse

(I mio. kr. eller antal)				opfyldt	fyldt	
Iværksætter. Mål nr. 9 i KU's udviklingskontrakt.						
	<p>KU vil øge antallet af ECTS-givende iværksætterkurser til xx i 2010.</p>	<p>Instituttet planlægger følgende i 2008, 2009 og 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indlejrer elementer af iværksætter i de eksisterende kurser, hvor det med fordel vil kunne indgå som et naturligt element. - Etablere samarbejde med "Væksthuset Katapult" og iværksætter i undervisningen. - Øger andelen af specialeprojekter, der udbydes i samarbejde med virksomheder og det primære erhverv.. 				
Efter- og videreuddannelse. Mål nr. 13 i KU's udviklingskontrakt.						
	<p>KU vil øge antallet af betalende studerende på deltids- og heltidsuddannelserne i 2010 med 10 % til ca. 4.200 studerende.</p> <p>KU vil øge deltagerbetalingen på heltids- og deltidsuddannelserne i 2010 med 20 % til i alt 30,8 mio. kr.</p>	<p>Instituttet analyserer markedet for efter- og videreuddannelse herunder kortlægge:</p> <ul style="list-style-type: none"> - antallet af potentielle, betalende studerende - udbuddet af eksisterende kurser fra andre udbydere - ressourcetrækket på instituttet i forhold til markedets muligheder. 				
Deltagelse i den offentlige debat. Mål nr. 14 i KU's udviklingskontrakt.						
	<p>KU vil øge antallet af omtaler i den skrevne presse registreret i Infomedia og Lexis Nexis samt registreringer i CURIS med 5 % i 2010.</p>	<p>Instituttet planlægger følgende i 2008, 2009 og 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fastholde den nuværende omfang af presseomtale - arbejde strategisk med en kommunikations- og formidlingsplan - deltage aktivt i erhvervmesser - Afprøve nye formidlingsmåder som blog og e-klummer 				

Reference (I mio. kr. eller antal)	Mål	Måloversigt	Op- fyldt	Del- vist op- fyldt	Ikke op- fyldt	Bemærkninger til målopfyldelse
Samarbejde med erhvervslivet. Udviklingsmål nr. 15 i KU's udviklingskontrakt						
	IJØ mål er at synliggøre og udbygge erhvervssamarbejder	<ol style="list-style-type: none"> 1. Synliggørelse af eksisterende erhvervsrettede aktiviteter 2. Indlejring af erhvervssamarbejde i uddannelser/kurser 3. Fremme samarbejde med erhverv og industri vedr. forskning, innovation og iværksætteri 				<p>Ad. 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortlægning og kategorisering af igangværende erhvervssamarbejder • Systematisk kontakt nuværende og potentielle samarbejdspartnere • Incitamenter og anerkendelse af medarbejdere som er særlige aktive ift. virksomhedssamarbejde <p>Ad. 2. I samarbejde med den LIFE centrale kontor for erhvervssamarbejde prioriteres følgende aktiviteter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Markedsføring af projektøren • Mentorordninger, trainee forløb mm. • Markedsføring af erhvers phd • Markedsføring af phd kurser som efteruddannelse • Udvikling af korte kurser til virksomheder • Adjungerede professorer og lektorer fra erhvervslivet • Alumni aktiviteter <p>Ad. 3. I samarbejde med instituttets Advisory board prioriteres følgende samarbejdsområder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faglige områder med særlig innovative potentialer • Erhvervsprofessorater og -lektorater • Scouting m.h.p. nye samarbejder/fonde, der forudsætter virksomhedsdeltagelse, f.eks. Højteknologifonden, højteknologiske vidennetværk, strategiske midler, de åbne innovationsmidler, innovationskonsortier osv. • Gå-hjem-møder, ”erhvervs-/innovationsdag” med virksomhedsdeltagelse • Deltagelse i erhvervsmesser
Forskningsbaseret myndighedsbetjening. Udviklingsmål nr. 16 i KU's udviklingskontrakt						
	Det er KU's mål, at kontrakterne med hhv. Fødevaremin. Familie- og Forbrugermin. og Miljømin., for-	IJØ vil identificere 2-3 områder, hvor instituttets kompetencer forventes at være konkurrencedygtige				

	nyes som 4-årige rullende aftaler med årlig justering efter nærmere aftalte resultatkrav.					
Reference (I mio. kr. eller antal)	Mål	Måloversigt	Opfyldt	Delvist opfyldt	Ikke opfyldt	Bemærkninger til målopfyldelse
2. LIFE-mål						
Den faglige enheds mål på HR-området.						
	1. Arbejdsmiljø 2. Kompetenceudvikling 3. Andre mål	Ad.1. Der gennemføres en medarbejdertrivelsesundersøgelse og udarbejdes en handlingsplan Ad. 2. Der iværksættes kompetencekortlægning og -udviklingsplaner med særlig fokus på TAP Ad. 3. I LSU vil der være en særlig fokus på følgende temaer <ul style="list-style-type: none"> • Sundhed på arbejdspladsen • Trykke arbejdsforhold (jvnf. grundprincipper for KU personalepolitik 2008-2012) • Rettidig information (jvnf. grundprincipper for KU personalepolitik 2008-2012) • Sygdom/sygefraværd 				De 3 mål behandles i LSU og ledergruppen efter drøftelser alle grupper.
Den faglige enheds mål for investeringer i 2009/2010						
	Mål for IJØ's investering/afskrivning (>100 t.kr.) er 5 % af den samlede omsætning	I forbindelse med udarbejdelse af budgetmodel for IJØ integreres en årlig investeringsramme på ca. 5% af den samlede omsætning				

3. Egne udviklingsmål

Udviklingsmål, som udmønter den faglige enheds strategi og udviklingsplaner

Det er instituttets mål at.....

implementere fusionen af IJV og IØ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nyt fælles sekretariat der servicerer faggrupperne på Frederiksberg og i Tåstrup 2. Ny ledergruppe 3. Nyt LSU 4. Nyt undervisningsudvalg 5. Tilpasning af sikkerhedsgrupper 		<p>Ad. 1. Temaer for det nye sekretariat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortlægning af opgaver og afstemning af forventninger fra faggrupper og LIFE's centrale kontorer • Etablering af robuste enheder • Kompetenceudviklingsplaner; kommunikation mellem enheder, faggrupper mm. <p>Ad.2. Temaer for ledergruppen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samarbejde mellem ledere • Faglig udvikling og strategi for faggrupperne 2009-2015 • Udvikling af og investering i forsøgsfaciliteter • Produktionsmål, STÅ og tiltrækning af eksterne midler • Rekruttering <p>Ad. 3. Temaer for det nye LSU</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny forretningsorden • Jvnf. HR mål <p>Ad. 4. Ud over undervisningsudvalgets normale opgaver vil udvalget s medvirke til udvikling, opgradering og trimning af uddannelser og kurser (jvnf. nedenstående mål)</p> <p>Ad. 5. En fælles temadag for alle sikkerhedsgrupper</p>
------------------------------------	--	--	---

Det er instituttets mål at.....

Udvikle og implementere af IJØ faglige strategi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analyse/identifikation af faglige pejlemærker for forskning den næste 5, 10 og 15 år 2. Karriere- og professorplan 3. Fokusering/justering af faggrupper ud fra faglige pejlemærker 4. Samarbejde med nyt advisory board 5. Lederudvikling 		De 5 mål er temaer for ledergruppen strategiske arbejde i 2008-2015. Ledergruppens første strategiseminar er oktober 2008.
---	---	--	--

Det er instituttets mål at.....

medvirke til udvikling, opgradering og trimning af uddannelser og kurser	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Gymnasiekontakt</u>. IJØ vil bidrage til <ol style="list-style-type: none"> a. at antallet af gymnasiebesøg øges med 10% b. flere øvelser/opgaver til gymnasieklasser og især 3G studieretningsøvelser, hvor der er afsat 14 dage til tværfagligt projekt. 2. <u>Frafald</u>. IJØ vil identificere 1-3 tiltag, der konkret forebygger frafald 3. <u>Gennemførelse</u>. IJØ vil sætte fokus på "alignment" i undervisningen 4. <u>Internationalisering</u>. IJØ vil forsæt udvikle og udbygge 		De 7 mål indgår i undervisningsudvalget opgave portefølje 2009-2010.
--	--	--	--

		<p>antallet af eLearning kurser</p> <p>5. <u>Kvalitetssikring</u>. IJØ vil i forbindelse med opgradering/trimning indlejre akkrediteringskrav</p> <p>6. <u>Nye uddannelser/kurser</u>:</p> <p>7. <u>Erhvervsamarbejde</u>. Øge antallet af studerende der søger volantørjob og gennemfører specialer i virksomheder. Endvidere at øge antallet af adjungerede lektorer og adjungerede professorer (evt. erhvervsprofessorer)</p>				
--	--	--	--	--	--	--

Det er instituttets mål at.....

<p>Viderudvikle Grøn forvaltning m.h.t. optimal service, ekspertise og assistance til eksperimentelle aktiviteter indenfor forskning og undervisning vedr. planter, samt at stille forsøgsarealer, forsøgsfaciliteter og plantemateriale af optimal kvalitet til rådighed.</p>	<p>Det er Grøn Forvaltnings mål at</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. forny og tilpasse anlæg, faciliteter og ressourcer 2. skaffe midler til støtte for større investeringer 3. føre campusplanerne ud i livet 4. øge anvendelsen af faciliteter og serviceydelser 5. at gøre campus publikumsvenlig 6. tilpasse medarbejdernes kompetencer til de fremtidige opgaver 				<p>Grøn forvaltning har følgende specifikke delmål</p> <p>Ad. 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Genetablering af plantesamlinger på omr. 3 efter Skov og Landskabs byggeri ▪ Gennemførelse af fase 1 og 2 i Æghaven (2009) ▪ Genoprettelse af sø, mose og vandløb ved Ågade (2010 →) (forudsat at plan og midler findes) ▪ GMO-parathed i væksthuse og på friland ▪ Ombygning af og fornyelse af teknik i væksthuse på Rolighedsvej (afh. af erstatningssum for brand) <p>Ad. 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investeringsplan for udskiftning af maskiner og teknik ▪ Sponsorering af nye plantesamlinger, f.eks. beplantning i Æghave, bunddække i hæksamlingen etc. ▪ Udskiftning og supplering af haveinventar bl.a. til Æghaven ▪ Midler til genoprettelse af sø, mose og vandløb ved Ågade (2010) <p>Ad. 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Medvirken ved udarbejdelse af drifts- og vedligeholdelsesplan for Frederiksberg Campus' grønne områder (Campusudvalg og Schønherb Landskab). ▪ Iværksættelse af de elementer i campusplanen, der allerede er let tilgængelige og operationelle ▪ Plan for genoprettelse af sø, mose og vandløb ved Ågade (del af Campusplanen) ▪ Helhedsplan og handlingsplan for Højbakkegårds friarealer <p>Ad. 4.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Forbedret markedsføring af Grøn Forvaltning indadtil på KU og udadtil ▪ Øget tiltrækning af forsknings-, undervisnings- og studenterprojekter ▪ Tiltrækning af flere eksterne brugere
--	---	--	--	--	--

Ad. 5.

- Fornyelse af brochurer, skilte, postkort og anden information
- Sikring mod tyveri, hærværk og publikums 'slid' på Haven og plantesamlingerne
- Åbning af Taastrup campus og Forsøgsgårdens arealer, herunder information til publikum

Ad. 6.

- Fortsat faglig videreuddannelse (GMO-dyrkning, botanik, måleteknik, statistik m.v.)
- Styrkelse af kompetencer vedr. IT, database, digitale kort
- Optimering af opgaveplanlægning og -koordinering i selvledende teams
- Styrkelse af fremmedsprog bl.a. til brug ved rundvisninger, dialog med ViPer etc.